

Prestiž univerzitní knihovny

Panelová diskuse

Moderuje: Iva Prochásková (UPa)

Účastníci:

Miroslav Bartošek	Masarykova Univerzita, Ústav výpočetní techniky, Knihovnicko-informační centrum
Ivo Brožek	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Knihovna Pedagogické fakulty
Marta Machytková	České vysoké učení technické v Praze, Ústřední knihovna
Alena Matuszková	Univerzita Karlova v Praze, Knihovna společenských věd TGM v Jinonicích
Věra Svobodová	Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Ústav vědecko-pedagogických informací a služeb

Základní témata:

1. Postavení knihovny na univerzitách v ČR a na konkrétní univerzitě.
2. Klíčové aspekty důležité pro dosažení vysoké prestiže univerzitní knihovny.
3. Hlavní překážky v dosažení vysoké prestiže univerzitní knihovny.

1. Jaké je, podle Vašeho názoru, postavení univerzitní knihovny v ČR obecně a jaké je postavení knihovny na Vaši škole? Na základě jakých informací je Váš názor založen?

M. Bartošek

Situace v ČR:

- Postavení knihovny v ČR nelze zobecňovat, je různé dle knihovny a jejího personálu.
- Klasické knihovní služby jsou v ČR na dobré úrovni, na horší úrovni jsou inovace, zavádění nových služeb a spolupráce na velkých projektech.
- Akademičtí pracovníci vnímají knihovny jako servis, nikoli jako rovnocenné partnery k diskusi.

Situace na Masarykově Univerzitě:

- Postavení knihovny je různé na každé fakultě. Je vyšší, pokud v čele knihovny stojí osobnost z prostředí dané fakulty.

I. Brožek

Situace v ČR:

- Knihovny v ČR jsou spíše tradiční a neochotné pro jakékoli změny. Akademickou obcí jsou vnímány jako služba, ale jejich postavení závisí vždy na konkrétní knihovně.

Situace na UJEP:

- V současnosti existuje 5 samostatných knihoven fakult, jejich postavení není významné. Univerzitní knihovna se buduje.

M. Machytková

Situace v ČR:

- Prestiž knihovny je spojená s prestiží, nároky a cíli mateřské univerzity. Postavení univerzity se odvíjí od prestiže vzdělanosti ve společnosti.
- Jádrem poslání knihovny je zabezpečit činnosti a obory pěstované na univerzitě a plnit požadavky vůči univerzitě. Adresné služby vůči konkrétním požadavkům by se měly rozvíjet ve spolupráci s univerzitním prostředím.

Situace na ČVUT:

- V r. 2009 vznikla Ústřední knihovna jako samostatné účelové zařízení univerzity. Je součástí ČVUT a podléhá jejímu vedení. Obavy, že ČVUT nebude knihovnu potřebovat a rozpustí ji, jsou neopodstatněné.
- Vyjádření ke vztahu s NTK: ČVUT a NTK spolupracují na běžných knihovních aktivitách, NTK není univerzitní knihovnou, univerzita se na jejím chodu nepodílí.

V. Svobodová

Situace v ČR:

- Knihovna je spjata s univerzitou. Její prestiž závisí na prestiži univerzity.
- Uživatelé univerzitní knihovny obecně je vzdělanostní špička populace.
- Knihovna musí umět pružně reagovat na změny a ukazovat uživatelům nové cesty.

Situace na MZLU:

- Prestiž knihovny se odvíjí od toho, zda akademičtí funkcionáři byli zvyklí jejich služeb využívat a znají prostředí knihovny.

A. Matuszková

Situace v ČR:

- Prestiž knihovny nelze jednoznačně posoudit, závisí na tom, kdo ji hodnotí.
- Potřeba využívat knihovny by měla primárně vycházet z nároků pedagogů a výzkumu.

Situace na UK:

- Knihovna je vnímána jednotlivými součástmi univerzity rozdílně a názor se v průběhu času mění.

SHRNUTÍ

Prestiž knihovny je subjektivní proměnná. Závisí zejména na prestiži celé univerzity a potažmo i na hodnotě vzdělání pro společnost. Prestiž se odvíjí od toho, zda akademičtí funkcionáři byli zvyklí knihovnu používat a znají její služby a nároky na provoz. Knihovna je dnes často vnímána jako servis, ne jako rovnocenný partner k diskusi.

Univerzitní knihovny v ČR jsou spíše tradiční, na velmi dobré úrovni jsou klasické knihovní služby. Nyní by se knihovny měly více zaměřit na následující:

- poskytovat cílené služby pro fakulty a obory své univerzity,
- vycházet z konkrétních požadavků studentů a vědeckovýzkumných pracovníků,
- seznamovat uživatele s novými možnostmi a technologiemi pro usnadnění jejich práce,
- sledovat a pružně reagovat na inovace,
- zavádět nové služby a
- vzájemně spolupracovat na větších projektech..

2. Jak byste formulovali klíčové body, které jsou důležité pro to, aby knihovna měla vysokou prestiž?

A. Matuszková

- Knihovna:
 - naplňuje potřeby uživatelů a poskytuje služby, které lidé potřebují,
 - působí přívětivě a kompetentně – dává najevo, co je a co není schopna poskytnout a proč, je otevřená a komunikuje s uživateli,
 - umí nabízet řešení problémů.
- Prestiž knihovny je třeba budovat zdola (prostřednictvím studentů).

V. Svobodová

- Knihovna:
 - má být prvním místem, kam uživatelé půjdou při hledání informací. Všechny relevantní informace tam musí najít,
 - shromažďuje informace a propaguje výsledky vědecké a publikační činnosti své instituce,
 - školí uživatele využívat její služby.

M. Machytková

- Knihovna musí umět zareagovat na potřebu zavést novou službu, nebo zpracovat analýzu a hodnocení nových nástrojů a služeb.
- Kolektiv zaměstnanců knihovny by měl být otevřený, ochotný, komunikativní a ochotný učit se novým věcem.
- Vždy záleží na prvním dojmu.

I. Brožek

- Knihovna je centrální a stabilní institucí v rámci univerzity.
- Tvorba fondu by měla probíhat převážně s ohledem na budoucí potřeby uživatelů.
- Knihovna zavádí nové trendy, je na ně připravena a pružně na ně reaguje.

M. Bartošek

- Vše se odvíjí od kvalitních a schopných zaměstnanců.
- Knihovna poskytuje takové služby, které jsou pro uživatele opravdu potřebné a užitečné.
- Knihovna je iniciativní a inovativní – je schopna identifikovat klíčové věci pro rozvoj mateřské instituce.

I. Prochásková

- Pro dobré postavení knihovny v rámci univerzity je nutná její silná pozice ve struktuře univerzity, dobré vztahy s vedením a dobré komunikační kanály v rámci své univerzity.
- Knihovna by měla disponovat zdravou sebedůvěrou a porovnávat se zahraničními knihovnami.

SHRNUTÍ

Prestiž knihovny je zapotřebí budovat zdola, prostřednictvím poskytování kvalitních služeb svým uživatelům. Knihovna by měla být schopna identifikovat současné i budoucí potřeby studentů a vědeckovýzkumných pracovníků, naplňovat je a navrhopvat nové služby, které podpoří rozvoj univerzity. Knihovna by též měla nabízet více služeb s přidanou hodnotou, přímo na míru akademickým a vědeckým pracovníkům. Měla by také zviditelnit a propagovat výsledky vědecké, výzkumné a publikační činnosti své univerzity. Důležitým aspektem je též vytvoření silného postavení v rámci struktury mateřské univerzity a dobrá komunikace s vedením univerzity.

3. Jaké identifikujete hlavní překážky na cestě k tomu, aby knihovna vysoké prestiže dosáhla?

M. Machytková

- Překážky je třeba brát jako výzvu, bojovat s nimi a vyhrát! :-)
- Překážky lze překonat pomocí zdravé sebedůvěry, víry že knihovna směřuje správným směrem, má své místo a poslání.

V. Svobodová

- Knihovna musí být partnerem pro vedení univerzity.
- Knihovna musí mít kolektiv schopných zaměstnanců, aby uživatel odcházel spokojen.
- Zaměstnanci musí být vzájemně zastupitelní.

A. Matuszková

- Důležitá je předchozí zkušenost vedení univerzity i uživatelů s knihovními službami.
- Dobrý kolektiv zaměstnanců, ochota k sebevzdělávání a komunikativnost.

I. Brožek

- Podstatné je umět se prosadit v rámci vedení univerzity.
- Dobrý kolektiv zaměstnanců.

M. Bartošek

- Ve vedení knihoven je třeba mít kvalitní manažery, dobrý kolektiv, vizi, cíle a směřovat k jejich naplnění.
- Prosadit se v rámci vedení univerzity.
- Blízká spolupráce s oddělením IT.

SHRNUTÍ

Pro dosažení prestiže knihovny je podstatný dobrý kolektiv zaměstnanců, jejich vzájemná zastupitelnost, komunikativnost, individuální ochota učit se novým věcem a pružně reagovat na nové technologie. Důležitý je dobrý a úzký vztah s vedením univerzity, případně se ve vedení univerzity umět prosadit a být pro něj partnerem. Vzhledem ke skutečnosti, že většina knihovních služeb je závislá na IT, je též nutné mít dobrý a blízký vztah s IT oddělením, které provoz knihovny zabezpečuje.

Záznam diskuse pořídila Lenka Němečková (ČVUT)